

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

LWR.410.001.04.2022

**Pani
Jolanta Godlewska
Dyrektor Sądu Rejonowego w Świdnicy**

Sąd Rejonowy w Świdnicy
Ul. Gen. L. Okulickiego 2-4
58-100 Świdnica

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/001 – Wykonanie budżetu państwa w 2021 r. w części 15/07 – Sąd Apelacyjny we Wrocławiu

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Sąd Rejonowy w Świdnicy, ul. Gen. L. Okulickiego 2-4, 58-100 Świdnica ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jolanta Godlewska, Dyrektor Sądu Rejonowego w Świdnicy od 1 lutego 2018 r. ²
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o <i>Najwyższej Izbie Kontroli</i> ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Zdzisław Błauciak, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/4/2022 z dnia 4 stycznia 2022 r.2. Paweł Potemski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/31/2022 z dnia 2 lutego 2022 r.3. Małgorzata Jakubiec-Dzieleńdziak, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/47/2022 z dnia 15 lutego 2022 r. <p>(akta kontroli str. 1-3, 110-113)</p>

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli	Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania planu finansowego na 2021 r. Sądu Rejonowego w Świdnicy pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności.
Zakres kontroli	<p>Ocenie podlegały w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none">– działania związane z windykacją należności,– realizacja wydatków budżetu państwa,– sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań za IV kwartał 2021 r. w zakresie operacji finansowych. <p>Ponadto przeprowadzono analizę porównawczą danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego oraz badanie skuteczności podejmowanych przez Sąd działań windykacyjnych.</p> <p>Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych:</p> <ul style="list-style-type: none">– analiza porównawcza wykonania planu dochodów budżetowych,– analiza stanu należności pozostałych do zapłaty,– szczegółowa kontrola windykacji zaległości,– analiza realizacji wydatków budżetu państwa, w tym efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków,– szczegółowa analiza wybranej próby wydatków dysponenta III stopnia,– analiza stanu zobowiązań,– analiza wybranych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego,– analiza prawidłowości sporządzenia wybranych sprawozdań,– analiza stosowanych przez dysponenta procedur kontroli zarządczej dotyczących sporządzania sprawozdań.

¹ Dalej: Sąd.

² Dalej: Dyrektor lub Dyrektor Sądu.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. *Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowe kontrolowanej działalności.*

III. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2021 r. – planu finansowego na 2021 r. Sądu Rejonowego Świdnicy⁵ w ramach części 15/07 – Sąd Apelacyjny we Wrocławiu.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Sąd osiągnął dochody w kwocie 5 868,5 tys. zł, tj. wyższe zarówno od zaplanowanych o 27,6% (o 1 269,5 tys. zł), jak i od dochodów uzyskanych w 2020 r. o 15,4% (o 782,1 tys. zł).

Sąd podejmował zgodne z prawem działania mające na celu odzyskanie należności kierując do komorników sądowych zlecenia windykacyjne, a w uzasadnionych przypadkach stosował ulgi w spłacie należności. Stwierdzone nieprawidłowości polegały na zwłoce w przekazywaniu przez Wydział VI Karny Sądu prawomocnych i niewykonanych orzeczeń w sprawach karnych z zasądzonymi grzywnami i kosztami do Sekcji Windykacji Należności Sądowych⁶, co skutkowało (w czterech przypadkach na 10 badanych) niezachowaniem 14-dniowego terminu na dokonanie przypisu tych należności, określonego przepisami § 391 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. *Regulamin urzędowania sądów powszechnych*⁷, jak również przepisami § 3 obowiązującej w Sądzie „Instrukcji ewidencji należności sądowych”⁸. Nieprawidłowości te nie miały jednak wpływu na wykonanie planu finansowego Sądu.

W 2021 r. Sąd zrealizował wydatki w kwocie 24 360,6 tys. zł, tj. w 100% planu po zmianach. W porównaniu do 2020 r. nastąpił wzrost wydatków o 1 211,5 tys. zł, tj. o 5,2%. W toku kontroli zbadano próbę 986,7 tys. zł, tj. 4,1% ogółu wydatków dokonanych przez Sąd w 2021 r. Ustalono, że wydatki zrealizowano do wysokości ujętej w planie finansowym. Spełniały one kryterium legalności, były celowe i wynikały z uzasadnionych potrzeb Sądu. Nie wystąpiły przypadki nieterminowych płatności.

W 2021 r. nie wydatkowano środków w ramach budżetu środków europejskich.

Objęte badaniem dwa postępowania o udzielenie zamówienia publicznego o łącznej wartości 460,1 tys. zł⁹ przeprowadzono zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych¹⁰ (obowiązującej do końca 2020 r.) oraz wewnętrzną procedurą obowiązującą w tym zakresie.

Sprawozdania zostały sporządzone zgodnie z ewidencją księgową oraz terminowo przekazane do właściwych adresatów, stosownie do przepisów rozporządzeń w sprawie: sprawozdawczości budżetowej¹¹, sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych¹².

⁴ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2021 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku, gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej, ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

⁵ Sąd należy do obszaru właściwości Sądu Okręgowego w Świdnicy w apelacji wrocławskiej i rozpoznaje sprawy z terenu miast: Świdnica i Świebodzice oraz gmin: Dobromierz, Jaworzyna Śląska, Marcinowice, Strzegom, Świdnica i Żarów, z zakresu prawa: cywilnego, rodzinnego i nieletnich, karnego, prawa pracy i ubezpieczeń społecznych oraz prowadzenia ksiąg wieczystych.

⁶ Dalej: SWNS.

⁷ Dz. U. z 2021 r. poz. 2046, ze zm., dalej: Regulamin urzędowania sądów.

⁸ Instrukcja wprowadzona zarządzeniem Nr 0210-15/20 Prezesa Sądu Rejonowego w Świdnicy z dnia 31 marca 2020 r.

⁹ Łączne wynagrodzenie brutto wykonawców według zawartych umów.

¹⁰ Dz. U. z 2019 r. poz. 1843, ze zm., dalej: upzp.

¹¹ Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 9 stycznia 2018 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1564, ze zm.).

¹² Rozporządzenie Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz. U. poz. 2396,

IV.Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe¹³ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Dochody budżetowe – windykacja należności

Opis stanu faktycznego

Dochody budżetowe Sądu w 2021 r. zaplanowano i zrealizowano w dziale 755 – *Wymiar sprawiedliwości*, w rozdziale 75502 – *Jednostki sądownictwa powszechnego*. Zaplanowane na 2021 r. dochody Sądu w wysokości w wysokości 4 599,0 tys. zł zostały wykonane w kwocie 5 868,5 tys. zł, tj. w wysokości o 1 269,5 tys. zł (o 27,6%) wyższej od planowanej. Zrealizowane dochody były również o 15,4 % (o 782,1 tys. zł) wyższe od dochodów wykonanych w 2020 r. (5 086,4 tys. zł). Różnica między planowanymi a zrealizowanymi dochodami w 2021 r. spowodowana była osiągnięciem:

- wyższych od planowanych dochodów w paragrafach:
 - 0630 - *Wpływy z tytułu opłat i kosztów sądowych oraz innych opłat uiszczanych na rzecz Skarbu Państwa z tytułu postępowania sądowego i prokuratorskiego*, w którym zaplanowano 3 750,0 tys. zł, a wykonano 4 855,7 tys. zł (więcej o 29,5%),
 - 0570 - *Wpływy z tytułu grzywien, mandatów i innych kar pieniężnych od osób fizycznych*, w którym zaplanowano 750,0 tys. zł, a wykonano 972,0 tys. zł (więcej o 29,6%),
- niższych od planowanych dochodów w m.in. paragrafach:
 - 0950 - *Wpływy z tytułu kar i odszkodowań wynikających z umów*, w którym zaplanowano 70,0 tys. zł, a wykonano 4,6 tys. zł (mniej o 93,4%),
 - 0940 - *Wpływy z rozliczeń z lat ubiegłych*, w którym zaplanowano 20,0 tys. zł, a wykonano 15,1 tys. zł (mniej o 24,4%),

Ponadto w 2021 r. uzyskano dochody nieuwzględnione w planie, tj. w § 0580 – *Wpływy z tytułu grzywien i innych kar pieniężnych od osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych* – 10,1 tys. zł.

Dochody zrealizowane przez Sąd do dnia 5 listopada 2021 r. przekazano na centralny rachunek budżetu państwa w Ministerstwie Finansów z zachowaniem terminów określonych w § 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 15 stycznia 2014 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania budżetu państwa¹⁴, natomiast po tej dacie - każdego dnia roboczego, tj. stosownie do możliwości wskazanej w § 4 ust. 2c ww. rozporządzenia.

(akta kontroli str. 30-36, 41-43)

Dyrektor Sądu wyjaśniając większe niż zakładano wykonanie dochodów za 2021 r. wskazała, że plan dochodów budżetowych na 2021 r. został opracowany w maju 2020 r. w wysokości przewidywanego ich wykonania w 2020 r.¹⁵. Plan ten stanowił prognozę, ponieważ trudno było przewidzieć na etapie jego sporządzenia, jaki będzie rzeczywisty wpływ spraw do Sądu oraz wielkość zasądzanych należności sądowych. Tym samym nie było realnych podstaw do założeń, że zostaną osiągnięte wyższe wartości dochodów. Nie jest praktykowane dokonywanie zmian w planie dochodów w trakcie roku budżetowego.

(akta kontroli str. 350, 352-353, 358-361)

ze zm.).

¹³ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁴ Dz. U. z 2021 r. poz. 259.

¹⁵ Tj. zgodnie z wytycznymi zawartymi w piśmie Dyrektora Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 12 maja 2020 r., nr PB-031-1/20.

Należności Sądu na dzień 31 grudnia 2021 r. wyniosły 3 337,5 tys. zł, w tym 2 450,1 tys. zł (73,4%) stanowiły należności, których termin zapłaty upłynął (zaległości netto), i były wyższe od ich stanu na koniec 2020 r., o odpowiednio 71,9 tys. zł (o 2,2%) i 378,1 tys. zł (o 18,2%) w przypadku zaległości netto. Najwyższy wzrost należności, jak i zaległości, odnotowano z tytułu grzywien od osób fizycznych (§ 0570), które na koniec 2021 r. osiągnęły poziom, kolejno 2 648,1 tys. zł (wzrost o 6,3%) i 1 968,5 tys. zł (wzrost o 20,5%). Stanowiły one odpowiednio 79,3% i 80,3% wszystkich należności oraz zaległości.

Pozostałe zaległości netto, według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r., dotyczyły wpływów z tytułu opłat i kosztów sądowych (§ 0630) – 478,7 tys. zł oraz grzywien i innych kar pieniężnych od osób prawnych (§ 0580) – 2,9 tys. zł.

(akta kontroli str. 44, 76)

Odnutowany w 2021 r. w porównaniu do roku poprzedniego wzrost należności, jak i zaległości netto z tytułu zasądzonych grzywien oraz kosztów i opłat sądowych, był wynikiem zwiększonej liczby spraw skierowanych do SWNS i wzrostu średniej wartości przypisu z tytułu grzywien i kosztów¹⁶. Ponadto na wzrost tych zaległości, według wyjaśnień Kierownik Sekretariatu SWNS, miała wpływ nie w pełni skuteczna realizacja działań egzekucyjnych w związku z trudną sytuacją finansową dłużników, spowodowaną m.in. pandemią COVID-19, zwiększeniem poziomu bezrobocia oraz występującymi problemami z obsadą kadrową w SWNS, przy szerokim zakresie realizowanych zadań.

(akta kontroli str. 346-348)

W 2021 r. w Sądzie umorzono i odpisano należności budżetowe na ogólną kwotę 839,2 tys. zł (398,0 tys. zł dotyczyło grzywien; 441,2 tys. zł kosztów postępowania sądowego oraz opłat sądowych), z tego z uwagi na: bezskuteczność postępowań wykonawczych, w tym egzekucji – 700,3 tys. zł, zgon dłużnika – 65,9 tys. zł, odbywanie kary zastępczej – 45,9 tys. zł¹⁷, odpis w związku z wydaniem wyroku łącznego – 17,5 tys. zł, przedawnienie – 9,3 tys. zł, odpis za okres urlopu nieletniego w zakładzie poprawczym – 0,3 tys. zł.

(akta kontroli str. 77)

Pracownicy SWNS monitorowali terminy przedawnienia należności sądowych na podstawie analizy wykazów kontrolnych tworzonych z systemu informatycznego KNS-2 służącego do ewidencjonowania tych należności, wprowadzonego zarządzeniem Wiceprezesa Sądu z dnia 23 lipca 2013 r.¹⁸. Akta spraw, co do których istniało prawdopodobieństwo przedawnienia w najbliższych miesiącach, przedkładano do weryfikacji sędziemu referentowi.

Jak wskazała Kierownik Sekretariatu SWNS, taka kontrola (monitoring) była przeprowadzana średnio raz w miesiącu, nie było możliwości podejmowania tych działań częściej z uwagi na szeroki zakres obowiązków i ograniczone zasoby kadrowe Sekcji.

(akta kontroli str. 71-75, 346-348)

W 2021 r., z uwagi na przedawnienie, w Sądzie umorzono i spisano należności w łącznej kwocie 9,3 tys. zł, z tego;

- cztery pozycje grzywien – 3,6 tys. zł (dotyczy wykroczeń),
- pięć pozycji kosztów – 5,7 tys. zł (dotyczy wykroczeń i spraw karnych).

Przyczyną przedawnień był brak możliwości ich wyegzekwowania przed upływem

¹⁶ Średni przypis z tytułu zasądzonej grzywiny (§ 0570) w 2021 r. wynosił 1,9 tys. zł, tj. o 16,2% więcej niż w 2020 r., natomiast z tytułu kosztów i opłat sądowych (§ 0630) – 0,5 tys. zł, tj. o 12% więcej niż w 2020 r.

¹⁷ W tym w formie: aresztu lub pozbawienia wolności – 4,7 tys. zł, prac społeczno-użytecznych – 41,2 tys. zł.

¹⁸ Zarządzenie Nr 24/2013 Wiceprezesa Sądu Rejonowego w Świdnicy z dnia 23 lipca 2013 r. w sprawie prowadzenia niektórych urzędzeń ewidencyjnych przy wykorzystaniu systemu informatycznego.

3-letniego terminu przedawnienia, zarówno dla grzywien i kosztów za wykroczenia, jak i kosztów w przypadku spraw karnych. Podstawę prawną spisania przedawnionych należności stanowił m.in. art. 45 § 3 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. *Kodeks wykroczeń*¹⁹ oraz art. 641 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. *Kodeks postępowania karnego*²⁰.

Spisania należności dokonano zgodnie z art. 35b ust. 3 i 4 ustawy z dnia 29 września 1994 r. *o rachunkowości*²¹ oraz obowiązującą w Sądzie *Polityką rachunkowości*²².

(akta kontroli str. 227-231)

Pracownicy SWNS prowadzili systematyczną kontrolę zapłaty należności na podstawie analizy wykazów kontrolnych tworzonych z systemu KNS-2, a informacje o wykonanych czynnościach kontrolnych gromadzono w aktach sprawy.

(akta kontroli str. 346-348)

W Sądzie nie wprowadzono procedur dotyczących umarzania, odraczania oraz rozkładania na raty zaległych należności pieniężnych mających charakter cywilnoprawny (w roku 2021 i poprzednich – jak wskazała Dyrektor Sądu – nie wystąpiły zaległości cywilnoprawne). Nie wystąpiły przypadki zawarcia ugody w sprawie spornej należności cywilnoprawnej. Zaległości sądowe Skarbu Państwa nie podlegały windykacji na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. *o postępowaniu egzekucyjnym w administracji*²³.

Działania windykacyjne należności związanych z postępowaniem sądowym były realizowane na podstawie przepisów ustawowych.

(akta kontroli str. 80)

W Sądzie obowiązywała *Instrukcja ewidencji należności sądowych*, wprowadzona zarządzeniem Prezesa Sądu²⁴, która weszła w życie z dniem 1 kwietnia 2020 r. W tym akcie wewnętrznym uregulowano zasady wykonywania przez SWNS zadań związanych z realizacją prawomocnie orzeczonych kar grzywny, zasądzonych kosztów sądowych i nawiązek, a w szczególności dochodzenia należności Skarbu Państwa w drodze egzekucji komorniczej oraz rozpoznawania wniosków dłużników o rozłożenie na raty, odroczenie terminu zapłaty bądź umorzenie.

(akta kontroli str. 45-66, 71-75)

W ramach czynności windykacyjnych pracownicy SWNS prowadzili ewidencję należności sądowych za pomocą wymaganych urządzeń księgowych (karty dłużników, dzienniki należności). Comiesięcznie sporządzano sprawozdania o stanie należności sądowych oraz dokonywano uzgodnień w spłatach należności wynikających z poszczególnych dzienników z wpłatami wynikającymi z ewidencji prowadzonej w Oddziale Finansowym w ramach systemu finansowo-księgowego ZSRK²⁵. Dane z systemu KNS-2 były na bieżąco przenoszone do systemu finansowo-księgowego ZSRK poprzez program RUP-Integrator²⁶.

¹⁹ Dz.U. z 2021 r. poz. 2008, ze zm.; dotyczy grzywien w postępowaniach o wykroczenia.

²⁰ Dz.U. z 2021 r. poz. 534, ze zm.; dotyczy kosztów w sprawach karnych i w sprawach o wykroczenia.

²¹ Dz.U. z 2021 r. poz. 217, ze zm.; dalej: ustawa o rachunkowości. Spisanie polegało na przeksięgowaniu należności przedawnionych kont rozrachunkowych w ciężar konta 761 „Pozostałe koszty operacyjne” i w ciężar konta 290 „Odpisy aktualizujące należności”.

²² § 23 „Metody wyceny pozostałych aktywów” *Polityki rachunkowości* wprowadzonej zarządzeniem Nr 0211-1-/20 Dyrektora Sądu Rejonowego w Świdnicy z dnia 2 stycznia 2020 r.

²³ Dz.U. z 2022 r. poz. 479, ze zm.

²⁴ Zarządzenie Nr 0210-15/20 z dnia 31 marca 2020 roku w sprawie: wprowadzenia *Instrukcji ewidencji należności sądowych w Sądzie Rejonowym w Świdnicy*.

²⁵ Zintegrowany System Rachunkowości i Zarządzania Kadrami. Głównym operatorem systemu był Minister Sprawiedliwości.

²⁶ System integrujący oprogramowanie lokalne eksploatowane w sądach z Modułem Rozrachunku z Uczestnikami Postępowania (RUP) systemu ZSRK.

Analiza 10 spraw na łączną kwotę 204,0 tys. zł objętych próbą kontrolną²⁷ w zakresie terminowości przypisu należności wykazała, że w czterech z nich²⁸ przypisu należności dokonano po upływie ponad 14 dni od uprawomocnienia się wyroków²⁹, co opisano w sekcji „*Stwierdzone nieprawidłowości*”. W pozostałych sześciu sprawach w przeciągu 14 dni od uprawomocnienia się wyroków, zostały one przekazane do SWNS, który niezwłocznie dokonał przypisów należności w prowadzonej ewidencji. We wszystkich badanych sprawach – po dokonaniu przypisu należności – niezwłocznie kierowano do dłużników wezwania do ich zapłaty w terminie 30 dni, z pouczeniem, że nieuiszczenie opłat spowoduje wszczęcie postępowania egzekucyjnego, tj. zgodnie z dyspozycją § 16 lit. c *Instrukcji ewidencji należności sądowych*.

(akta kontroli str. 224-226, 241-242)

W 2021 r. w Sądzie należności sądowe: umorzono i odpisano w wysokości 839,2 tys. zł; rozłożono na raty na kwotę 737,3 tys. zł, odroczone płatności³⁰ na kwotę 34,6 tys. zł i zawieszono postępowania wykonawcze w zakresie nieuiszczonych należności³¹ na kwotę 237,7 tys. zł.

(akta kontroli str. 78)

Analiza objętych próbą kontrolną pięciu umorzonych i odpisanych w 2021 r. należności sądowych o łącznej wartości 81,7 tys. zł³² wykazała, że ich umorzenia dokonano na podstawie stosownych postanowień Sądu o umorzeniu, z uwagi na:

- śmierć skazanego – umorzenia dokonano po uprzednim uchyleniu postanowienia w przedmiocie zarządzenia wykonania zastępczej kary pozbawienia wolności;
- nieskuteczność egzekucji komorniczej (w trzech przypadkach) – w ocenie Sądu brak zapłaty należności nastąpił z przyczyn niezależnych od ukaranych, związanych z ich sytuacją majątkową³³;
- pobyt skazanego w zakładzie karnym (koniec kary w 2027 r.) – przed osadzeniem skazanego w zakładzie karnym (osoba bezrobotna) w sprawie nie zarządzano egzekucji, albowiem - w ocenie Sądu - byłaby ona bezskuteczna.

Spisania należności dokonano zgodnie z art. 35b ust. 3 i 4 ustawy o rachunkowości oraz obowiązującą w Sądzie *Polityką rachunkowości*.

(akta kontroli str. 235-240)

Analiza objętych próbą kontrolną czterech odroczonej w 2021 r. należności sądowych na kwotę 9,5 tys. zł³⁴ wykazała, że we wszystkich przypadkach odroczenia płatności dokonano:

- na podstawie zarządzeń Sądu³⁵, z uwagi na nieznaną miejsce pobytu dłużnika;

²⁷ Do próby przyjęto 10 prawomocnych i niewykonanych orzeczeń w sprawach karnych o najwyższych kwotach należności z tytułu grzywien (wraz z kosztami) wymagalnych na dzień 31 grudnia 2021 r., przekazanych przez Wydział VI Karny do SWNS w 2021 r.

²⁸ Sygn. akt.: VI K 891/21, VI K 1272/20, VI K 654/19, VI K 170/20.

²⁹ Lub od daty zwrotu akt sądowych sądowi pierwszej instancji.

³⁰ Dotyczy spraw cywilnych i spraw rodzinnych (działania podejmowane na podstawie art. 120 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Dz. U. z 2021 r. poz. 2257, ze zm.).

³¹ Dotyczy spraw karnych i spraw o wykroczenie (działania podejmowane na podstawie art. 15 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. kodeks karny wykonawczy, Dz. U. z 2021 r. poz. 53, ze zm.).

³² W tym dwóch umorzonych należności o najwyższej wartości (łącznie 73,6 tys. zł) i trzech należności dobranych w sposób losowy (łącznie 8,1 tys. zł) – wszystkie badane zaległości dotyczyły spraw karnych.

³³ W jednym przypadku wobec pracującego dłużnika prowadzone było postępowanie alimentacyjne, w drugim przypadku wystąpił zbieg egzekucji, natomiast w trzecim skazany (o złym stanie zdrowia) nie był zgłoszony do ubezpieczeń społecznych, nie posiadał rachunków bankowych i oficjalnego źródła utrzymania.

³⁴ Dotyczy odroczonej należności o najwyższej wartości.

³⁵ Zarządzenia wydane na podstawie art. 120 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

- na okres sześciu miesięcy, do czasu ustalenia miejsca pobytu, przy czym w przypadku dwóch należności na dzień przypadający przed końcem 2021 r., a w przypadku dwóch pozostałych do dnia 1 czerwca 2022 r.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r. należności, dla których termin płatności odroczone do czerwca 2022 r. na kwotę 3,5 tys. zł zakwalifikowano do należności długoterminowych³⁶.

(akta kontroli str. 244-250)

Analiza objętych próbą kontrolną dziewięciu najstarszych niespisanymi zaległościami sądowymi o łącznej wartości 45,4 tys. zł³⁷, wykazała, że we wszystkich przypadkach na koniec 2021 r. nie doszło do ich przedawnienia.

(akta kontroli str. 232-234)

Analiza objętych próbą kontrolną czterech skierowanych do egzekucji komorniczej w 2021 r. należności na kwotę 20,9 tys. zł wykazała, że:

- SWNS kierowała wnioski o wszczęcie egzekucji komorniczej po upływie od 20 do 47 dni od uzyskania wyroków z nadaną klauzulą wykonalności;
- w ramach czynności egzekucyjnych komornicy sądowi podejmowali działania obejmujące w szczególności zajęcie wierzytelności pieniężnej z tytułu zwrotu lub nadpłaty podatku oraz rachunku bankowego, o czym na bieżąco przekazywali informacje do SWNS;
- wszystkie postępowania egzekucyjne komornicy sądowi prowadzili w okresie do pięciu miesięcy – zostały one umorzone z uwagi na ich bezskuteczność z powodu trudnej sytuacji materialnej dłużników;
- w badanych sprawach Sąd nie dokonywał ponagleń komorników sądowych z uwagi na beczynność w prowadzeniu egzekucji;
- w związku z bezskutecznością egzekucji komorniczej należności sądowych wobec wszystkich dłużników Sąd wydał postanowienia w przedmiocie zarządzenia zastępczej kary pozbawienia wolności.

(akta kontroli str. 254-255)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Siedem spośród 10 objętych badaniem szczegółowym orzeczeń (70%) w kwocie ogółem 139,7 tys. zł³⁸ zostało przez Sekretariat Wydziału IV Karnego przekazane do SWNS po upływie, kolejno: 17, 25, 39, 16, 13, 12, i 14 dni od uprawomocnienia się wyroków³⁹, co stanowiło naruszenie § 3 ust. 1 zarządzenia Nr 9/2014 Prezesa Sądu Rejonowego w Świdnicy z dnia 5 marca 2014 r. w sprawie *współdziałania Sekretariatów Wydziałów i Oddziału Finansowego z Sekcją Windykacji Należności Sądowych*, obligujących sekretariaty wydziałów do przekazywania (za potwierdzeniem) prawomocnych i niewykonanych orzeczeń do SWNS w części dotyczącej zasądzonych należności sądowych, w nieprzekraczalnym terminie 10 dni od ich uprawomocnienia się. W konsekwencji kwoty wynikające z czterech orzeczeń⁴⁰ (ogółem 105,7 tys. zł⁴¹) zostały przypisane po upływie 14-dniowego terminu, który wynikał z § 391 ust. 1 *Regulaminu urzędowania sądów powszechnych*, jak również z § 3 „Instrukcji ewidencji należności sądowych”.

(akta kontroli str. 45-53, 67-70, 224-226)

³⁶ Zapisem Dt 226 Ct 221.

³⁷ W tym najstarszych należności dotyczących spraw: karnych - pięć zaległości (30 tys. zł), o wykroczenie – dwie (0,9 tys. zł), cywilnych – dwie (14,5 tys. zł).

³⁸ 68,5% wartości badanej próby.

³⁹ Lub od daty zwrotu akt sądowych sądowi pierwszej instancji.

⁴⁰ Sygn. akt.: VI K 891/21, VI K 1272/20, VI K 654/19, VI K 170/20.

⁴¹ 51,8% wartości badanej próby.

Dyrektor Sądu wyjaśniła, że przyczyną zwłoki w przekazywaniu prawomocnych i niewykonanych orzeczeń w sprawach karnych przez Sekretariat Wydziału VI Karnego do SWNS był w szczególności „deficyt kadrowy” w tym Wydziale spotęgowany dodatkowo ponadprzeciętną liczbą absencji pracowników Wydziału w okresie marzec-kwiecień 2021 r. w związku z pandemią COVID-19⁴². Taka sytuacja, pomimo przeniesienia pracowników z innych komórek, spowodowała znaczące zaległości w obsłudze tych orzeczeń. W grudniu 2021 r. nastąpiło znaczne wsparcie kadrowe tego Wydziału⁴³, co – zdaniem Dyrektora Sądu – przyczyni się do skrócenia terminów załatwianych spraw.

(akta kontroli str. 350-351, 355-357)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2021 r. przez kontrolowaną jednostkę w zakresie dochodów oraz dochodzenia należności. Sąd osiągnął wyższe od zaplanowanych dochodów o 27,6% oraz kwalifikował rodzaje dochodów do właściwej kategorii. Dla należności prowadzono dokumentację pozwalającą na prowadzenie działań windykacyjnych, podejmowanych m.in. w oparciu o regulacje wewnętrzne wprowadzone w tym zakresie. Odpisy przedawnionych należności były dokonywane na bieżąco. Występujące nieprawidłowości polegały na opóźnieniach w przekazywaniu między komórkami organizacyjnymi orzeczeń sądowych oraz w przypisie należności sądowych i nie miały istotnego wpływu na realizację dochodów budżetu państwa.

OBSZAR

2. Wydatki

2.1 Wydatki budżetu państwa

Opis stanu faktycznego

W ustawie budżetowej na 2021 r.⁴⁴ dla Sądu zaplanowano wydatki w kwocie 23 129,0 tys. zł, tj. niższe o 20,1 tys. zł (o 0,1%) od wydatków wykonanych w 2020 r. W trakcie roku dokonano łącznie 54 zmian w planie wydatków (15 decyzjami Dyrektora Sądu, 37 decyzjami Dyrektora Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu, jedna decyzją Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej oraz na podstawie ustawy o zmianie ustawy budżetowej na 2021 r.⁴⁵). W ich wyniku (per saldo) zwiększono plan o 1 233,9 tys. zł (o 5,3%), tj. do kwoty 24 362,9 tys. zł.

Największe zwiększenia wystąpiły w dziale 755 - *Wymiar sprawiedliwości, rozdział 75502 - Jednostki sądownictwa powszechnego*, w następujących paragrafach:

- 4000 – *Grupa wydatków bieżących jednostki* – o 514,9 tys. zł (o 44,6%),
- 4010 – *Wynagrodzenia osobowe pracowników* – o 873,9 tys. zł (o 9,0%),
- 4110 – *Składki na ubezpieczenia społeczne* – o 174,7 tys. zł (o 10,2%),

a zmniejszenia w paragrafach:

- 3030 – *Różne wydatki na rzecz osób fizycznych* – o 70,6 tys. zł (o 17,3%),
- 4040 – *Dodatkowe wynagrodzenia roczne* – o 128,0 tys. zł (o 10,4%),
- 4610 – *Koszty postępowania sądowego i prokuratorskiego* – o 110,6 tys. zł (o 7,2%),
- 4710 – *Wpłaty na PPK⁴⁶ finansowane przez podmiot zatrudniający* – o 92,1 tys. zł (o 81,5%).

(akta kontroli str. 79, 81-82, 196-197)

W 2021 r. Sąd nie otrzymał środków z rezerwy ogólnej oraz z budżetu środków

⁴² W okresie od 1 marca 2021 r. do 30 kwietnia 2021 r. absencja w Wydziale VI Karnym (w grupie urzędników oraz innych pracowników) wyniosła 203 dni robocze, co stanowiło około 38% stanu zatrudnienia w tych grupach.

⁴³ Tj. wzrost zatrudniania o trzy osoby w grupie urzędników sądowych i innych pracowników w porównaniu do analogicznego okresu 2020 r.

⁴⁴ Ustawa budżetowa z dnia 20 stycznia 2021 r. na rok 2021 (Dz. U. poz. 190, ze zm.).

⁴⁵ Ustawa z dnia 1 października 2021 r. o zmianie ustawy budżetowej na rok 2021 (Dz. U. poz. 1900) – w zakresie wydatków cz. 15/07.

⁴⁶ Pracownicze Plany Kapitałowe.

europejskich. Nie wystąpiły także wydatki majątkowe⁴⁷. W odniesieniu do Sądu nie została podjęta decyzja o blokowaniu planowanych wydatków budżetowych w trybie art. 177 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. *o finansach publicznych*⁴⁸.

(akta kontroli str. 80)

W kontrolowanym okresie Sąd otrzymał środki z rezerwy celowej budżetu państwa⁴⁹ w wysokości 4,5 tys. zł⁵⁰ z przeznaczeniem na realizację przez ośrodki kuratorskie zadania nr 1⁵¹ w ramach celu nr 3 *Promocja zdrowia psychicznego* wynikającego z Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021–2025⁵². Wykazane środki zostały wykorzystane w całości zgodnie z przeznaczeniem.

(akta kontroli str. 88-96)

W związku z wejściem w życie 22 października 2021 r. ustawy *o zmianie ustawy budżetowej na rok 2021* – zgodnie z dyspozycją Dyrektora Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu⁵³ - zwiększono plan wydatków Sądu łącznie o 618,0 tys. zł⁵⁴ w dziale 755, rozdział 75502, z przeznaczeniem na specjalne dodatki motywacyjne w niżej wykazanych paragrafach:

- 4010 – wynagrodzenia osobowe pracowników – 516,0 tys. zł⁵⁵,
- 4110 – składki na ubezpieczenia społeczne – 89,0 tys. zł,
- 4120 – składki na Fundusz Pracy – 13,0 tys. zł.

Dyrektor Sądu wyjaśniła, że na etapie opracowania planu finansowego nie zostało uwzględnione finansowanie specjalnych dodatków motywacyjnych w roku 2021 r. Środki na realizację wskazanych wypłat przyznane zostały przez Ministra Sprawiedliwości. Sąd nie występował o przyznanie tych środków.

(akta kontroli str. 83-87, 351, 355)

Sąd zrealizował wydatki ogółem w kwocie 24 360,6 tys. zł⁵⁶, tj. w 100% planu po zmianach. W porównaniu do 2020 r. nastąpił wzrost wydatków o 1 211,5 tys. zł (o 5,2%). Wyższa realizacja planu wydatków wynikała w szczególności ze zwiększenia wynagrodzeń⁵⁷ w 2021 r. w stosunku do 2020 r. wraz z pochodnymi. W okresie objętym kontrolą poniesione wydatki nie przekroczyły kwoty przyjętej w planie finansowym po zmianach w żadnym paragrafie klasyfikacji budżetowej. Dominującą pozycją w wydatkach stanowiły wynagrodzenia wraz z pochodnymi (§§ 4010, 4030, 4040, 4110, 4120 i 4170) – 19 152,3 tys. zł (78,6%), a w dalszej kolejności koszty postępowania sądowego (§ 4610) – 1 423,9 tys. zł (5,8%) i zakup usług pozostałych (§ 4300) – 962,8 tys. zł (3,9%).

(akta kontroli str. 79, 196-197)

Wydatki Sądu w podziale na grupy ekonomiczne w 2021 r. dotyczyły wydatków bieżących w kwocie 22 949,8 tys. zł (wykonanie 100% planu po zmianach) oraz świadczeń na rzecz osób fizycznych w wysokości 1 410,8 tys. zł (wykonanie

⁴⁷ Stosownie do art. 179 § 3 pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. *Prawo o ustroju sądów powszechnych* (Dz. U. z 2020 r. poz. 2072, ze zm.), środkami finansowymi na wydatki majątkowe (inwestycyjne) dysponował Dyrektor Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu.

⁴⁸ Dz. U. z 2021 r. poz. 305, ze zm.

⁴⁹ Decyzja Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 20 września 2021 r. nr MF/FS2.4143.3.39.2021.MF.3242.

⁵⁰ Część 15/07, dział 851, rozdział 85195, § 4000, pozycja rezerwy 64.

⁵¹ Realizacja projektów i programów edukacyjnych, wychowawczych, interwencyjnych oraz profilaktycznych opartych na podstawach naukowych, w tym programów profilaktyki uniwersalnej, wskazującej i selektywnej.

⁵² Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz. U. poz. 642).

⁵³ Pismo Nr PB-031-3/20 z dnia 16 listopada 2020 r.

⁵⁴ W wysokości 6% planowanych na rok 2021 wynagrodzeń osobowych i uposażeń.

⁵⁵ W tym wynagrodzenia osobowe: kuratorów – 159 tys. zł, asystentów – 30 tys. zł, urzędników – 316 tys. zł, innych pracowników – 11 tys. zł.

⁵⁶ W tym: w rozdziale 75312 – 1 044,3 tys. zł; w rozdziale 75502 – 23 306,8 tys. zł; w rozdziale 75595 – 5 tys. zł i w rozdziale 85195 – 4,5 tys. zł.

⁵⁷ Osobowych i bezosobowych.

100%). W porównaniu do roku 2020 odnotowano wzrost wydatków bieżących o 1 120,1 tys. zł (o 5,1%) oraz świadczeń na rzecz osób fizycznych o 91,4 tys. zł (o 6,9%). Struktura wydatków nie uległa zmianie.

(akta kontroli str. 98)

Na koniec 2021 r. przeciętne zatrudnienie (w przeliczeniu na pełne etaty) wynosiło 155,1 osoby i zmniejszyło się w porównaniu do roku 2020 r. o 4,7 osoby. Wydatkowane w 2021 r. środki na wynagrodzenia osobowe⁵⁸ wyniosły 16 318,7 tys. zł, co stanowiło wzrost o 864,2 tys. zł (o 5,6%) w stosunku do 2020 r. Dyrektor Sądu wyjaśniła, że przyczyną obniżenia przeciętnego zatrudnienia było zmniejszenie limitu etatów w grupie kuratorów, referendarzy oraz urzędników sądowych w wyniku przenoszenia zwalnianych etatów do innych jednostek na podstawie decyzji Ministra Sprawiedliwości⁵⁹, pomimo wniosków Dyrektora o pozostawianie tych etatów w Sądzie. Wzrost wydatków na wynagrodzenia osobowe pracowników porównaniu do 2020 r., wynikał w wyższych wypłat nagród jubileuszowych i odpraw emerytalnych oraz nagród/premii uznaniowych. Ponadto w 2021 r. urzędnikom, kuratorom, asystentom i innym pracownikom wypłacono specjalne dodatki motywacyjne ze środków pochodzących z ustawy o zmianie ustawy budżetowej na rok 2021.

W ocenie Dyrektora limit etatów, jakim Sąd dysponował na koniec 2021 r. był zdecydowanie niewystarczający i pozostawał na granicy właściwego działania jednostki. Na przestrzeni lat zwiększa się sukcesywnie zakres obowiązków nałożonych na komórki realizujące podstawowe zadania Sądu w zakresie związanym bezpośrednio ze sprawowaniem wymiaru sprawiedliwości, zaś wskaźnik zatrudnienia sukcesywnie maleje. Dodatkowym utrudnieniem jest duża rotacja kadry urzędniczej, przejścia na emeryturę oraz rezygnacja z pracy, co w dużym stopniu utrudnia zarządzanie potencjałem kadrowym jednostki z uwagi na fakt, iż zatrudniane są osoby nowe, niedoświadczone, których wdrożenie wymaga czasu.

(akta kontroli str. 105, 350, 353, 357)

W 2021 r. z czterema osobami, niebędącymi pracownikami Sądu, zawarto umowy zlecenia powtarzane przez okres sześciu miesięcy lub dłużej⁶⁰, w tym z trzema osobami wykonującymi zadania podstawowe oraz z jedną wykonującą zadania pomocnicze⁶¹. W związku z realizacją tych umów Sąd poniósł wydatki w łącznej kwocie 46,8 tys. zł⁶².

Badanie ww. umów zleceń zawartych z dwoma osobami, tj.:

- na prowadzenie zajęć w charakterze instruktora w Ośrodku Kuratorskim nr 4 w Świebodzicach – cztery umowy zlecenia realizowane w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2021 r., łączne wynagrodzenie brutto zleceniobiorcy – 20,4 tys. zł;
- na wykonywanie czynności administracyjno-biurowych – trzy umowy realizowane w okresie od 17 maja do 31 grudnia 2021 r.; łączne wynagrodzenie brutto zleceniobiorcy – 13,3 tys. zł;

wykazało, że ich zawarcie służyło realizacji zadań statutowych Sądu.

(akta kontroli str. 106, 263-327, 354)

⁵⁸ § 4010 i § 4030.

⁵⁹ Dotyczy decyzji Ministra Sprawiedliwości: z dnia 26 marca 2020 r., 2 czerwca 2021 r. i 18 czerwca 2021 r. o przeniesieniu poza apelację wrocławską łącznie trzech etatów urzędników sądowych i jednego etatu referendarza sądowego; z dnia 4 lutego 2021 r. i 7 czerwca 2021 r. o przeniesieniu łącznie dwóch etatów kuratora sądowego do Sądu Rejonowego w Sosnowcu i do Sądu Okręgowego w Świdnicy.

⁶⁰ W 2021 r. nie zawierano umów zleceń trwających sześć miesięcy lub dłużej.

⁶¹ Jako „podstawowe” potraktowano wykonywanie pracy w komórkach merytorycznych, a jako „pomocnicze” w komórkach obsługowych (typu kadry, księgowość, administracja).

⁶² W tym z tytułu realizacji zadań podstawowych – 37,7 tys. zł i zadań pomocniczych – 9,1 tys. zł

W okresie objętym kontrolą nie zawierano umów na wynajem personelu.

(akta kontroli str. 106)

Zobowiązania Sądu na koniec 2021 r. wyniosły 1 386,8 tys. zł i były niższe o 15,9 tys. zł od zobowiązań na koniec 2020 r. Zobowiązania dotyczyły w szczególności dodatkowego wynagrodzenia rocznego wraz z pochodnymi (§ 4040 i § 4110) – 1 182,5 tys. zł (85,3%), kosztów postępowania sądowego (§ 4610) – 136,7 tys. zł (9,9%), zakupu energii (§ 4260) – 22,1 tys. zł (1,6%), składek na Fundusz Pracy (§ 4120) – 14,2 tys. zł (1%) i wynagrodzeń bezosobowych (§ 4170) – 11,8 tys. zł (0,8%).

Na podstawie ewidencji księgowej oraz miesięcznych i rocznego sprawozdań Rb-28, ustalono, że w Sądzie w 2021 r. nie wystąpiły przypadki powstania w ciągu roku oraz na jego koniec zobowiązań wymagalnych.

W okresie objętym kontrolą w Sądzie nie wystąpiły przypadki nieterminowych płatności zobowiązań skutkujących naliczeniem i zapłatą odsetek.

(akta kontroli str. 108-109, 196-197)

Na koniec 2021 r. w Sądzie wystąpiły wydatki na finansowanie specjalnych dodatków motywacyjnych, które nie wygasają z upływem roku budżetowego, tj. w dziale 755, rozdział 75502 – Jednostki sądownictwa powszechnego w łącznej kwocie 8,3 tys. zł, z tego: 6,9 tys. zł w § 4010; 1,2 tys. zł w § 4110 i 0,2 tys. zł w § 4120. Zostały one przeniesione do wydatków niewygasających na podstawie wniosku Sądu złożonego w systemie TREZOR w dniu 2 grudnia 2021 r.⁶³

Dyrektor Sądu wyjaśniła, że wystąpiono o przeniesienie ww. środków do wydatków niewygasających w oparciu o informację Dyrektora Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 2 grudnia 2021 r. (przekazaną pocztą elektroniczną) o decyzji Ministra Finansów dotyczącej przeniesienia wypłaty dodatkowego funduszu motywacyjnego w wysokości 6% dla wszystkich dyrektorów sądów na przyszły rok budżetowy. Wypłata tych środków nastąpi w dwóch transzach w 2022 r.⁶⁴

(akta kontroli str. 99-104, 196-197, 351, 355)

Szczegółowym badaniem objęto realizację wydatków w kwocie 986,7 tys. zł, tj. 4,1% wydatków ogółem Sądu. Doboru próby wydatków dokonano na podstawie wygenerowanych z systemu księgowego zapisów i dowodów księgowych odpowiadających pozapłacowym wydatkom budżetowym dysponenta III stopnia (567,2 tys. zł). Próba została wylosowana metodą monetarną (MUS⁶⁵). W sposób celowy do kontroli zostały dobrane środki wydatkowane w 2021 r. w ramach czterech zamówień ujętych w rejestrze udzielonych w 2020 r. i w 2021 r. zamówień publicznych⁶⁶ (419,5 tys. zł).

W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że wydatków dokonywano zgodnie z planem finansowym i zasadami gospodarowania środkami publicznymi, tj. w sposób gospodarny i celowy, w szczególności na zakupy, usługi i wynagrodzenia bezosobowe służące realizacji celów jednostki. Płatności realizowano w wymaganych terminach.

(akta kontroli str. 112-120, 125-128, 161-164, 172-179)

⁶³ Wniosek zatwierdzony przez Dyrektora Departamentu Budżetu i Efektywności Finansowej Ministerstwa Sprawiedliwości w dniu 2 grudnia 2021 r.

⁶⁴ Sąd złożył wnioski w systemie TREZOR na wypłatę I transzy w wysokości 4,15 tys. zł w dniu 29 kwietnia 2022 r. w kwocie oraz II transzy w wysokości 4,15 tys. zł w dniu 29 lipca 2022 r.

⁶⁵ Dobór wydatków pozapłacowych (tj. z bez wydatków w §§ 401-408, 411-414, 418, 420 i 444) z konta 130 z okresu styczeń – grudzień 2021 r., z wyłączeniem wydatków poniżej 1 000 zł, z zastosowaniem niżej wykazanych parametrów: ryzyko statystyczne badania (RS) – 50%, progi istotności (TB) – 2%, błąd badania $e=0,75$ TB.

⁶⁶ Dotyczy zamówień udzielonych umowami: Nr ZP/3/12/2020 z dnia 8 grudnia 2020 r.; Nr 1/12/2020z dnia 1 grudnia 2020 r.; Nr ZP-2/012020 z dnia 30 stycznia 2020 r.; Nr ZP-4/2020_1/01/2020 z dnia 5 stycznia 2021 r.

Sąd wywiązał się z obowiązku sporządzania na 2021 r. planu postępowań o udzielenie zamówień publicznych oraz przekazania do 1 marca 2022 r. Prezesowi Urzędu Zamówień Publicznych rocznego sprawozdania o udzielonych zamówieniach w 2021 r.

W rejestrach udzielonych zamówień publicznych (zawartych umów) w latach 2020-2021 ujęto łącznie trzy zamówienia o wartości przekraczającej 30,0 tys. euro udzielone na podstawie upzp⁶⁷ oraz 43 zamówienia podprogowe (poniżej 30,0 tys. euro i 130,0 tys. zł), skutkujące wydatkami w 2021 r.

Szczegółowemu badaniu poddano najwyższe kwotowo postępowanie o wartości przekraczającej 30,0 tys. euro (usługa sprzątnia pomieszczeń biurowych w obiektach Sądu w latach 2021-2022⁶⁸ - według umowy łącznie 344,9 tys. zł brutto) oraz najwyższe kwotowo postępowanie, do którego nie miały zastosowania przepisy upzp (dostawa materiałów eksploatacyjnych do drukarek i kserokopiarek Sądu w 2021 r. – według umowy 115,2 tys. zł brutto).

W wyniku kontroli wykazanych zamówień ustalono, że działania Sądu były zgodne z przepisami upzp oraz z wewnętrznym regulaminem zamówień, wprowadzonym zarządzeniem Dyrektora Sądu Rejonowego w Świdnicy z dnia 6 kwietnia 2018 r.⁶⁹ (zamówienie poniżej 30,0 tys. euro). Realizacja zamówień (pod kątem przedmiotu zamówienia, terminu realizacji i wysokości wynagrodzenia wykonawcy) była zgodna z treścią zawartych umów, a poniesione w 2021 r. wydatki z tytułu realizacji tych zamówień w wysokości, kolejno 172,5 tys. zł i 115,1 tys. zł były celowe i gospodarne oraz służyły realizacji zadań jednostki.

(akta kontroli str. 117, 121-178, 256-262)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2021 r. w zakresie ponoszonych przez kontrolowaną jednostkę wydatków w kwocie 24 360,6 tys. zł. W wyniku kontroli 4,1% wydatków ogółem Sądu stwierdzono, że zostały one poniesione na realizację celów jednostki, w oparciu o plan finansowy. Realizacja wydatków była zgodna z zasadami należytego zarządzania finansami, tj. zasadą oszczędności, wydajności i skuteczności. Nie wystąpiły przypadki niecelowego i niegospodarnego wydatkowania środków publicznych. Udzielenie dwóch badanych zamówień publicznych na kwotę 460,1 tys. zł było zgodne z przepisami upzp oraz wewnętrzną procedurą.

OBSZAR

Opis stanu
faktycznego

3. Sprawozdawczość

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania przez Sąd rocznych sprawozdań za 2021 r.:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),

⁶⁷ Obowiązującej do 31 grudnia 2020 r. - wszczęcie wszystkich postępowań nastąpiło przed ww. terminem. W 2021 r. nie wszczynano postępowań o wartości powyżej 130,0 tys. zł.

⁶⁸ Postępowanie przeprowadzone w trybie przetargu nieograniczonego. Pozostałe dwa zamówienia dotyczyły usługi ochrony obiektu Sądu, osób i mienia i zostały udzielone w oparciu o wytyczne art. 138o upzp.

⁶⁹ Regulamin zamówień publicznych o wartości nieprzekraczającej równowartości kwoty wskazanej w art. 4 pkt 8 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych, wprowadzony zarządzeniem Nr 17/2018 Dyrektora Sądu Rejonowego w Świdnicy z dnia 6 kwietnia 2018 r. (obowiązywał do dnia 3 stycznia 2021 r.) – postępowanie wszczęto (zamieszczenie zapytania ofertowego na stronie internetowej Sądu) w dniu 18 listopada 2020 r.

- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1),
- sprawozdań w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2021 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z),
- z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego⁷⁰ (Rb-33).

Kwoty wykazane w sprawozdaniach Sądu były zgodne z danymi wynikającymi z zestawienia obrotów i sald księgi głównej oraz ksiąg pomocniczych. Sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym, w tym m.in. były podpisane przez upoważnione osoby, oznaczone, co do jednostki je sporządzającej i otrzymującej oraz do daty ich sporządzenia.

W 2021 r w Sądzie nie wystąpiły przypadki błędnego funkcjonowania systemu TREZOR⁷¹, który m.in. sprawdza poprawność rachunkową sporządzonych sprawozdań.

(akta kontroli str. 185-222, 350, 252, 366-369)

Zasady kontroli zarządczej w Sądzie zostały wprowadzone zarządzeniem Prezesa Sądu z dnia 28 marca 2013 r.⁷². Zgodnie z ww. zasadami: celem kontroli zarządczej było zapewnienie w szczególności m.in. zgodności poprowadzonej działalności z przepisami prawa i procedurami wewnętrznymi oraz wiarygodności sprawozdań jednostki; monitorowanie systemu kontroli zarządczej zapewnia się m.in. poprzez analizę: rocznych planów działalności Sądu oraz kwartalnych i rocznej informacji o wykonaniu planu wydatków w układzie zadaniowym; ocena i analiza ryzyka działalności Sądu jest przeprowadzana przynajmniej raz w roku (w ostatnim kwartale). Procedury i wytyczne kontroli zarządczej koncentrowały się na zapewnieniu mechanizmów kontroli dotyczących m.in. operacji finansowych i gospodarczych oraz systemów informatycznych.

(akta kontroli str. 329-338)

W *Planie działalności Sądu na 2021 r.* ujęto dwa cele, tj. poprawa sprawności funkcjonowania systemu sądownictwa powszechnego oraz zagwarantowanie obywatelom konstytucyjnego prawa do sądu. Wykazane cele były zgodne z dyspozycją Prezesa i Dyrektora Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu wyrażoną w piśmie z dnia 2 grudnia 2020 r., nr OA-091-6/20.

(akta kontroli str. 339-340)

W Sądzie nie opracowano wewnętrznych procedur sporządzania sprawozdań budżetowych, przy czym: sprawozdania były sporządzane z wykorzystaniem systemów informatycznych; w systemie informatycznym zdefiniowano powiązanie poszczególnych pozycji sprawozdań z księgami rachunkowymi (saldami i/lub obrotami poszczególnych kont księgowych); osoby sporządzające i osoby sprawdzające sprawozdania pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym miały do tego stosowne umocowania; sprawozdania podpisywały: Główna księgowa i Dyrektor Sądu⁷³; Zakładowy Plan Kont⁷⁴ pozwalał na sporządzanie sprawozdań w wymaganej szczegółowości.

(akta kontroli str. 328)

⁷⁰ Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej.

⁷¹ Informatyczny System Obsługi Budżetu Państwa.

⁷² Zarządzenie Nr 14/2013 Prezesa Sądu Rejonowego w Świdnicy z dnia 28 marca 2013 r. w sprawie: wprowadzenia szczegółowych zasad kontroli zarządczej oraz powołania Zespołu ds. Kontroli Zarządczej w Sądzie Rejonowym w Świdnicy, ze zm.

⁷³ Na sprawozdaniach sporządzanych w systemie TREZOR ww. osoby składały podpisy w formie elektronicznej.

⁷⁴ Utworzony w oparciu o wzorcowy zakładowy plan kont dla sądów powszechnych.

Na *Liście ryzyk Sądu na 2021 r.*⁷⁵ nie uwzględniono ryzyka związanego ze sporządzaniem sprawozdań budżetowych.

Dyrektor Sądu wyjaśniła, że Główna księgową⁷⁶ nie zidentyfikowała ryzyka związanego ze sporządzaniem w 2021 r. (jak również w latach poprzednich) sprawozdań budżetowych i tym samym takie ryzyko nie zostało uwzględnione w wykazie ryzyk jednostki. Dyrektor wskazała ponadto, że sporządzanie sprawozdań budżetowych w 2021 r. wynikało z obowiązujących rozporządzeń Ministra Finansów. Powierzony zakres obowiązków na zajmowanym stanowisku pracy wybranych pracowników określał powinność sporządzania sprawozdań zgodnie z obowiązującymi przepisami.

(akta kontroli str. 342, 351, 357)

Prowadzenie ksiąg rachunkowych i sprawozdawczość budżetowa nie były przedmiotem audytu wewnętrznego.

(akta kontroli str. 328)

Stwierzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez Sąd sprawozdania budżetowe i w zakresie operacji finansowych. Badane sprawozdania zostały sporządzone zgodnie z ewidencją księgową oraz terminowo przekazane do właściwych adresatów.

V. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wniosek:

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

Wniosek Zapewnienie bieżącego przekazywania odpisów orzeczeń sądowych do SWNS w celu umożliwienia dokonywania przypisu należności sądowych w terminie określonym w § 391 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. *Regulamin urzędowania sądów powszechnych*.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie⁷⁷ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK we Wrocławiu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

⁷⁵ *Lista ryzyk* w Sądzie w danym roku opracowana na podstawie identyfikacji ryzyka przez kierowników komórek organizacyjnych i innych pracowników odpowiedzialnych za realizację poszczególnych działań.

⁷⁶ Kierownik Oddziału Finansowego odpowiedzialnego za sporządzanie sprawozdań.

⁷⁷ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonych kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres e-mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres e-mailowy.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wrocław, marca 2022 r.

Kontrolerzy:
Zdzisław Błauciak
Główny specjalista kontroli
państwowej

.....
podpis
Małgorzata Jakubiec-Dzieleńdziak
Główny specjalista kontroli
państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu
p.o. Dyrektor
Marcin Kaliński

.....
podpis